

BRIEFING INICIATIVY SMOKE FREE PARTNERSHIP

SMĚRNICE O TABÁKOVÝCH VÝROBCÍCH
FAKTA, NIKOLI FIKCE

TENTO BRIEFING INICIATIVY SMOKE FREE PARTNERSHIP:

1. Představuje argumenty, o něž se opírají klíčová nová opatření v upravené směrnici o tabákových výrobcích (dále jen „směrnice“).
2. Vyvrací mýty, které šíří tabákový průmysl.
3. Vysvětluje, proč se domníváme, že směrnice by v některých ohledech měla být upravena a vylepšena.

KOUŘENÍ VYTVÁŘÍ ZÁVISLOST U DĚTÍ A MLADISTVÝCH – SMĚRNICE PŘÍSPĚJE K OCHRANĚ BUDOUCÍCH GENERACÍ

- Kuřáci se svým nešvarem začínají již v dětství a vzniká u nich závislost: 70 % kuřáků sáhne po cigaretě ještě před dovršením 18 let a 94 % před dovršením 25 let.¹
- Kouření je významnou příčinou předčasných úmrtí a nemocí, jimž by se dalo zabránit a které každoročně v EU zabijí 700 000 lidí, tedy více než následujících šest příčin dohromady (dopravní nehody, nelegální drogy, sebevraždy, vraždy, AIDS a pracovní úrazy).²
- Odhaduje se, že směrnice v nadcházejících pěti letech sníží počet kuřáků v EU o 2,4 milionu, v důsledku čehož v čistém vyjádření přibude 2 234 pracovních míst, čistý přínos pro ekonomiku bude činit 4 mld. EUR, výdaje na zdravotní péči se sníží o 506 mil. EUR ročně a bude zachráněno 16,8 milionů roků života.²

- Země jako Kanada³ a Austrálie⁴, které uplatňují komplexní strategii omezování tabákových výrobků včetně obrázkových varování, zaznamenávají výrazné meziroční poklesy kuřáctví u mládeže.

TABÁKOVÝ PRŮMYSL VE STŘETU ZÁJMŮ

Nadnárodní společnosti vyrábějící tabákové výrobky mají za cíl maximalizovat hodnotu pro své akcionáře, a tak musejí klást odpor snahám vládních orgánů omezit kouření. EU a její členské státy (ČS) považují zájmy tabákového průmyslu a veřejného zdraví za neslučitelné.⁵ Jakožto strany WHO FCTC jsou EU a její ČS povinny zajistit, aby obchodní zájmy tabákového průmyslu nepodrávaly politiku omezování tabákových výrobků.⁶

V roce 2000 prohlásila společnost BAT, že stávající směrnice, o níž se tehdy vyjednávalo, „zlikviduje“ zaměstnanost

v britském tabákovém průmyslu.⁷ Avšak v roce 2005, kdy BAT přesunula výrobu z EU, což vedlo ke ztrátě 500 pracovních míst ve Spojeném království a Irsku, se v tiskovém prohlášení společnosti uvádělo, že důvodem je snížení nákladů, nikoli směrnice.⁸ Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci navíc uvedl, že za propouštění v tabákovém průmyslu může v první řadě globalizace, NIKOLI legislativa omezující tabákové výrobky.⁹

Námítky tabákového průmyslu proti směrnici obvykle nepodléhají nezávislému ověření či odbornému hodnocení. Většinu argumentů svědčících pro směrnici naproti tomu formulují univerzitní odborníci na veřejné zdraví a kliničtí lékaři, jejichž závěry jsou nezávisle ověřovány a hodnoceny jinými experty. Níže vyvracíme některé mýty šířené tabákovým průmyslem. Zdroje veškerých argumentů uvedených v tomto dokumentu i úplné reference jsou uvedeny v internetové verzi této publikace na www.smokefreepartnership.eu

TABÁKOVÉ MÝTY

MÝTUS Č. 1:

Není prokázáno, že opatření zakotvená v návrhu směrnice budou fungovat

SKUTEČNOST

Existuje řada důkazů svědčících o tom, že opatření ve směrnici jsou přiměřená situaci na vnitřním trhu a že přispějí ke snížení počtu mladých lidí, kteří začínají kouřit, povedou k odvyknutí u většího počtu dospělých kuřáků a pomohou bývalým kuřákům, aby po cigaretě nesáhli znovu. Souhrn argumentů je uveden níže.

Obrázek plus textová varování na 75 % přední a zadní části balení [3.2; čl. 9]

Systematická analýza důkazů ukazuje, že varování na krabičkách tabákových výrobků účinně odrazují mladé lidi od kouření a že podněcují kuřáky k úvahám o ukončení tohoto návyku. Obrázková varování a varování alespoň na 75 % plochy obalu jsou výrazně účinnější než pouze textová varování na 50 % či ještě menší části balení a obzvláště účinně působí na mladé lidi.¹⁰ V Belgii se v roce, v němž byla obrázková varování s číslem linky pro pomoc při odvykání přidána na všechny krabičky, zvýšil počet hovorů na tuto linku o více než dvě třetiny.¹¹

Země, které zavedly velká obrázková varování, tak učinily v rámci komplexní strategie omezování tabákových výrobků. Dopad změněných obalů není okamžitý, takže není vždy snadné prokázat příčinnou souvislost mezi varováními a snížením počtu mladých lidí, kteří začínají kouřit. V Kanadě však jsou k dispozici dostatečné důkazy pro tvrzení, že zavedení obrázkových varování v roce 2001 účinně zvýšilo počet pokusů o odvyknutí a snížilo podíl kuřáků na celkovém obyvatelstvu.¹² Podíl kuřáků mezi mladými od 15 do 19 let se v roce, kdy byla obrázková varování zavedena, snížil z 25 % na 22 % a jeho pokles pokračoval, takže v roce 2011 již aktivní kuřáci představovali jen 12 % této věkové skupiny.³

Odstranění informace o obsahu dehtu, oxidu uhelnatého a nikotinu (TNCO) z krabiček a její nahrazení popisnými informacemi [3.2, čl. 12]

To je v souladu s novými důkazy o tom, že kvantitativní informace o obsahu dehtu, oxidu uhelnatého a nikotinu na boku cigaretové krabičky jsou zavádějící, jelikož u spotřebitelů vyvolávají domněnku, že některé

tabákové výrobky jsou bezpečnější či méně riskantní než jiné.^{13,14} Není to pravda – pravděpodobnost, že cigarety s nízkým obsahem dehtu Vás zabijí, není o nic nižší než u cigaret s vysokým obsahem dehtu.^{15,16} V každém členském státě však kuřáci za nejlepší signál neškodnosti dané značky s největší pravděpodobností označí obsah TNCO¹⁷ a zejména ti z nich, kteří zvažují, že s kouřením přestanou, tyto údaje pravidelně sledují.¹⁸ To rovněž hovoří pro přidání informací o odvykání na všechny krabičky, jelikož je zjevné, že kuřáci, kteří chtějí přestat, tyto údaje na obalu hledají.

Zákaz tenkých cigaret [3.2, čl. 12]

Výzkum o dopadu designu krabiček na mladé ženy včetně dopadu atributů značky, jako jsou výraz „tenké“, úzká krabička a růžové tóny, ukazuje, že takové krabičky jsou zavádějící a na mladé ženy navíc působí výrazně atraktivněji.^{19,20} Takové krabičky mohou zejména podpořit domněnku, že kouření snižuje chuť k jídlu, brání tloustnutí a je méně škodlivé. Závažnost tohoto problému narůstá a směrnice jej musí řešit, jelikož se očekává, že tržní podíl tenkých cigaret, které neskrývaně cílí na segment kuřáček, mezi lety 2011 a 2016 vzroste ze 4 % na 13 %.²¹

Minimální počet 20 cigaret v krabičce a povinný tvar kvádrů [čl. 13]

Zvýšení průměrné ceny balíčku cigaret omezuje počet mladých, kteří začnou kouřit, jelikož mladí lidé jsou obzvláště citliví na cenu a vyšší ceny je od nákupu cigaret odradí.²² Balíčky, které obsahují méně než 19 cigaret jsou již zakázány v 16 z 27 ČS.² Zdravotní varování jsou navržena tak, aby byla neúčinnější na krabičkách ve tvaru hranolu. Existují důkazy o tom, že na jiných tvarech (například na obalech ve tvaru rtěnky či flakónu) se tak dobře nevyjímají.²³

Přísady a emise – zákaz charakteristických příchutí [3.1, čl. 6]

Tabákové produkty s příchutěmi dodávajícími cigaretám jedinečnou chuť (např. čokoláda, máta, vanilka, třešně, broskve a hroznové víno) jsou zakázány. Tyto příchutě zlepšují chuť cigaret a usnadňují vdechování kouře. Platí to zejména pro mladé lidi, kteří s kouřením teprve začínají.²⁴

MÝTUS Č. 2:

Návrh posílí nelegální trh tabákových výrobků

SKUTEČNOST

Obavu nadnárodních výrobců tabákových produktů z nelegálního obchodu musíme interpretovat v historickém kontextu. Je totiž známo, že někteří z nich usnadňovali pašování svých výrobků.^{25,26,27,28} Čtyři hlavní mezinárodní tabákové společnosti od roku 2004 vydaly miliardy dolarů na pokuty a na urovnání žalob za pašování cigaret, které proti nim vznesly EU a Kanada.^{29,30} Japan Tobacco International nyní čelí vyšetřování ze strany orgánů EU.³¹

Hodnocení dopadů potvrzuje, že tabákový průmysl neposkytl přesvědčivé argumenty pro to, že větší zdravotní varování, obrázková varování či standardizované krabičky podpoří nelegální obchod s tabákovými výrobky a sníží tržby z legálních prodeje.² Dva ČS, které již obrázková varování zavedly, nezaznamenaly nárůst nelegálního obchodu. Ve Spojeném království, kde se obrázková varování používají od roku 2008, dokonce podíl nelegálního trhu postupně poklesl ze 14 % na 9 %.³²

Krabičky na tabákové výrobky se snadno padělají, a proto tabákový průmysl na veškerá balení umísťuje skryté značení, s jehož pomocí lze rozlišit pravé a padělané krabičky. Podle nové směrnice budou krabičky muset obsahovat veškerá zdravotní varování a jiná značení požadovaná na stávajících obalech, takže padělat je nebude o nic snazší.³³

Protírání nelegálního obchodu je úkolem orgánů vymáhajících právo. Protokol o nezákonném obchodu (ITP) k WHO FCTC byl přijat v listopadu 2012 a po jeho ratifikaci bude mít EU lepší podmínky pro boj s nelegálním obchodem. Opatření zakotvená ve směrnici budou vyžadovat, aby všichni výrobci implementovali systémy pro sledování a dohledávání tabákových výrobků, a jsou koncipována tak, aby EU vyhověla požadavkům ITP.

MÝTUS Č. 3:

Veřejnost tyto návrhy nepřijímá dobře

SKUTEČNOST

Omezování tabákových výrobků je u občanů EU populární: 76 % lidí podporuje obrázková varování na krabičkách, 73 % je pro lepší bezpečnostní prvky na krabičkách, 63 % by zakázalo příchutě a 57 % se vyslovuje pro strohé, standardizované obaly.¹⁷

MÝTUS Č. 4:

Návrh poškodí zaměstnanost v EU

SKUTEČNOST

Návrhy obsažené ve směrnici sníží spotřebu tabáku odhadem o 2 % během pětiletého období. Tento pokles tržeb povede k mírnému snížení zaměstnanosti v tabákovém sektoru, což je pokračování dlouhodobého trendu. Tabákový průmysl však nepatří k pracovně intenzivním sektorům. V roce 2008 zaměstnával pouze 34 000 osob³⁴, neboli 0,015 % všech zaměstnanců v EU27. Nižší výdaje na tabákové produkty znamenají vyšší výdaje na netabákové produkty a služby v pracovně intenzivnějších sektorech. Tyto sektory zaznamenají růst poptávky po svých produktech a růst zaměstnanosti – podle odhadů přibude v EU za příštích pět let 2 234 pracovních míst³⁵.

MÝTUS Č. 5:

Návrh poškodí pěstitele

SKUTEČNOST

Tabák pěstovaný v EU představuje jen čtvrtinu dodávek tabáku pro evropský tabákový průmysl.^{36 37} Snížení objemu tabákových produktů v EU o 1 % vyústí ve snížení sklizně tabáku v Evropě maximálně o 0,25 %.³⁷ Evropská obchodní organizace UNITAB prohlásila, že zákaz charakteristických příchutí nepoškodí pěstitele v EU.³⁸

MÝTUS Č. 6:

Složitá opatření (např. pravidla pro ingredience či sledování a dohledávání tabákových výrobků) by mohla ohrozit životaschopnost řady malých a středních podniků (MSP)

SKUTEČNOST

Implementace opatření ve směrnici je odpovědností výrobců tabákových produktů, nikoli MSP. Není tedy důvod se obávat, že tyto návrhy poškodí životaschopnost MSP. Maloobchodní tržby postupně poklesnou, ale nikoli přes noc, jelikož opatření budou mít dopad hlavně na mladé, začínající kuřáky a ne na ty stávající, takže prodejny budou mít čas se přizpůsobit.

MÝTUS Č. 7:

Další omezení upravující podobu krabiček poruší práva duševního vlastnictví, což povede k nárokům na odškodnění

SKUTEČNOST

Používání ochranných známek tabákových produktů je již omezeno právními normami. Použití ochranné známky je výsada, nikoli právo, jak vysvětluje dohoda TRIPS ve člancích 20 a 8(1), které stanoví, že „členové mohou přijmout opatření nezbytná k ochraně veřejného zdraví (...) za předpokladu, že taková opatření jsou v souladu s ustanoveními této dohody“. Dohody o mezinárodním obchodě nezakládají právo na používání ochranných známek a v každém případě umožňují vládám uvádět do praxe opatření k ochraně veřejného zdraví.³⁹ Ochranné známky jsou již omezeny právem EU v momentálně platné směrnici⁴⁰ a směrnici o léčivých přípravcích⁴¹, aniž vzniká nárok na kompenzaci.

MÝTUS Č. 8:

Návrhy vytvoří obchodní bariéry, místo aby je odstraňovaly

SKUTEČNOST

Jak uvádí Hodnocení dopadů, návrhy ve směrnici zajistí, aby ČS sladily národní legislativu s mezinárodními závazky a vědeckými poznatky za současného zajištění vysoké úrovně zdravotní ochrany, jak požaduje právo EU.²

MÝTUS Č. 9:

Standardní obaly a rozměrnější zdravotní varování způsobí zmatek a zvýšené náklady pro malé podniky

SKUTEČNOST

Prodávát standardizovaná balení a balení plná značek je stejně snadné. Odhady tabákového průmyslu, že každá transakce se prodlouží o 45 sekund, jsou založeny na průzkumu názorů pouhých 6 maloobchodníků prodávajících tabákové výrobky.⁴² Objektívni výzkum, který měřil více než 5 000 transakcí, zjistil, že standardizovaná balení neprodlužují čas potřebný na vyřízení transakce.⁴³ Tento závěr podporují i zkušenosti z Austrálie.⁴⁴

MÝTUS Č. 10:

Tabákový průmysl by měl mít stejné právo ovlivňovat politický proces jako zdravotnická komunita

SKUTEČNOST

Tabák není produkt jako každý jiný. Je to jediný legálně prodávaný spotřební produkt na trhu, který při zamýšleném použití působí smrt. Z tohoto důvodu Spojené království a více než 170 dalších zemí podepsalo Rámcovou úmluvu WHO o kontrole tabáku, která vládám ukládá povinnost přísně regulovat tabákové výrobky a zabezpečit politiku jejich omezování před obchodními zájmy tabákového průmyslu.

ZLEPŠENÍ SMĚRNICE

Iniciativa Smokefree Partnership se domnívá, že směrnici by bylo možné vylepšit následujícími způsoby.

Standardizované obaly [(40), (41) čl. 24]

ČS mohou zavést standardizované obaly, ale my se domníváme, že by to směrnice měla stanovit jako povinnost, jelikož je dostatečně prokázáno, že krabičky bez jakýchkoli prvků odlišujících značku (barvy, loga apod.) s výjimkou názvu produktu vyvedeného standardním písmem účinně zvyšují dopad zdravotních varování a omezují atraktivitu krabiček zejména pro mladé lidi. Citujeme jednoho manažera společnosti Philip Morris: „Naším konečným komunikačním prostředkem s naším kuřákem je samotný obal. Za nepřítomnosti jiných marketingových poselství je balení (...) jediným prvkem, který vyjadřuje podstatu naší značky.“⁴⁵

Sledovatelnost a bezpečnostní prvky [čl. 14]

Návrh směrnice požaduje, aby v EU fungoval systém sledování a dohledávání tabákových výrobků až po jednotlivá balení v celém dodavatelském řetězci (s výjimkou maloobchodu). Stávající směrnice svěřuje Komisi pravomoc přijmout technická opatření související se sledovatelností a identifikací. Toto

nové opatření posílí pravomoci členských států v oblasti potírání nelegálního obchodu a umožní spotřebitelům ověřit pravost tabákových výrobků. Účinnost tohoto návrhu by však výrazně podpořily povinné vazby mezi identifikačními prvky na baleních a vnějším obalu, neviditelné i viditelné bezpečnostní prvky a také zajištění toho, aby ukládání dat získaných při sledování tabákových výrobků a přístup byly nezávislé na tabákových společnostech.

Výrobky obsahující nikotin [čl. 18]

Stávající návrh požaduje, aby výrobky s koncentrací nikotinu přesahující jistou úroveň musely být povoleny jako medicínské produkty a aby produkty s nižší koncentrací spadaly do působnosti směrnice. Důrazně doporučujeme, aby všechny netabákové produkty obsahující nikotin musely být povoleny jako medicínské produkty. Důvody:

- Medicínská regulace zajistí, že kuřákům budou k dispozici kvalitní výrobky, a zamezí jejich prodeji či nabídce dětem a mladým lidem, kteří nekouří. Umožní také zákaz nasládlých příchutí (jako žvýkačka,

čokoláda a vanilka), které jsou atraktivní pro děti.

- Je těžké určit, kudy ve směrnici probíhá hranice, protože množství nikotinu, které spotřebitel absorbuje, závisí na způsobu užití produktu a nikoli na samotném obsahu nikotinu. Směrnice ve svém současném znění by byla nekvalitní normou, jelikož určit, zda se produkt nachází nad dělicí čarou, či pod ní, je složité a nákladné, takže velice podobné výrobky by mohly podléhat výrazně odlišným regulačním režimům.
- Výrobky spadající do působnosti směrnice budou muset mít vpředu a vzadu následující varování zabírající 30 % plochy: „Tento výrobek obsahuje nikotin a může škodit Vašemu zdraví.“ Toto varování je zavádějící a mohlo by kuřáky odradit od náhradní nikotinové terapie (NNT). NNT je v EU povolena jako medicínský prostředek pomáhající kuřákům zbavit se svého návyku, protože je účinná, aniž působí škody. Pokud budou muset být všechny výrobky obsahující nikotin povoleny jako léčivý výrobek tyto varování již nebude potřeba.

- ¹ Special Eurobarometer 385, Attitudes of Europeans towards tobacco 2012: http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/eurobaro_attitudes_towards_tobacco_2012_en.pdf – přístup 15. března 2013
- ² Hodnocení dopadů, které doprovázelo návrh Směrnice Evropského parlamentu a Rady o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se reklamy na tabákové výrobky a sponzorství souvisejícího s tabákovými výrobky. Evropská komise, prosinec 2012. http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/com_2012_788_ia_en.pdf – přístup 10. března 2013
- ³ Health Canada. Canadian Tobacco Use Monitoring Survey (CTUMS) 2011. http://www.hc-sc.gc.ca/hc-ps/tobac-tabac/research-recherche/stat/ctums-esutc_2011-eng.php – přístup 3. března 2013
- ⁴ White, V. Bariola, E. Australian secondary school students' use of tobacco, alcohol, and over-the counter and illicit substances in 2011. Zpráva připravená pro: Drug Strategy Branch Australian Government Department of Health and Ageing. Prosinec 2012. [http://www.nationaldrugstrategy.gov.au/internet/drugstrategy/Publishing.nsf/content/BCBF6B2C638E1202CA257ACD0020E35C/\\$File/National%20Report_FINAL_ASSAD_7.12.pdf](http://www.nationaldrugstrategy.gov.au/internet/drugstrategy/Publishing.nsf/content/BCBF6B2C638E1202CA257ACD0020E35C/$File/National%20Report_FINAL_ASSAD_7.12.pdf) – přístup 15. března 2013
- ⁵ Rámcová úmluva WHO o kontrole tabáku (WHO FCTC), pokyny ke článku 5.3. http://www.who.int/fctc/protocol/guidelines/adopted/article_5_3/en/index.html – přístup 15. března 2013
- ⁶ WHO FCTC, článek 5.3 http://www.who.int/fctc/text_download/en/index.html. – přístup 15. března 2013
- ⁷ Mandal et al. Block, amend, delay: tobacco industry efforts to influence the European Union's Tobacco Products Directive (2001/37/EC). Červen 2012 http://www.smokefreepartnership.eu/IMG/pdf/EU_TI_TPD_report_May_2012.pdf. – přístup 15. března 2013
- ⁸ Tiskové prohlášení společnosti BAT z 13. července 2005. UK and Ireland announce factory closure proposals. http://www.bat.com/group/sites/uk__3mnfen.nsf/vwPagesWebLive/DO6P3DSB?opendocument&SKN=1. – přístup 10. března 2013
- ⁹ Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o uvolnění prostředků z Evropského fondu pro přizpůsobení se globalizaci v souladu s bodem 28 interinstitucionální dohody ze dne 17. května 2006 mezi Evropským parlamentem, Radou a Komisí o rozpočtové kázní a řádném finančním řízení. Prosinec 2013 <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0119:FIN:EN:PDF> – přístup 15. března 2013
- ¹⁰ Health Warning Messages on Tobacco Products: A Review (Hammond 2011, Tobacco Control) <http://www.tobaccolabels.ca/health/resources/2011hwreviewhammond.pdf> – přístup 3. března 2013 A Review of the Science Base to Support the Development of Health Warnings for Tobacco Packages. Newport: Sambrook Research International; 2009. (Zpráva připravená pro Evropskou komisi). http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/warnings_report_en.pdf – přístup 15. března 2013
- ¹¹ Foundation against cancer, tiskové prohlášení, Brusel, 3. února 2012. <http://www.cancer.be/sites/default/files/cp-tabacstop-fev2012.pdf>
- ¹² Azagba, S, Sharaf, M. The Effect of Graphic Cigarette Warning Labels on Smoking Behaviour: Evidence from the Canadian Experience. Nicotine & Tobacco Research, 2012. <http://ntr.oxfordjournals.org/content/early/2012/09/12/ntr.nts194.full> – přístup 15. března 2013
- ¹³ Hammond D, White CM: Improper disclosure: Tobacco packaging and emission labelling regulations, Public Health, 2012, doi: 10.1016/j.puhe.2012.03.012 <http://davidhammond.ca/Old%20Website/Publication%20new/2012%20Constituent%20Labels%20-%20Public%20Health%20%28Hammond%20&%20White%29.pdf> – přístup 15. března 2013
- ¹⁴ Gallopel-Morvan K, Moodie C, Hammond D, Eker F, Beguinot E, Martinet Y: Consumer understanding of cigarette emission labelling. European Journal of Public Health, 2010, doi: 10.1093/eurpub/ckq087 <http://eurpub.oxfordjournals.org/content/early/2010/07/01/eurpub.ckq087.full> – přístup 15. března 2013
- ¹⁵ Leavell, N. The Low Tar Lie. Tobacco Control 1999;8:433–439 <http://tobaccocontrol.bmj.com/content/8/4/433.full> – přístup 15. března 2013
- ¹⁶ Monograph 13: Risks Associated with Smoking Cigarettes with Low Tar Machine-Measured Yields of Tar and Nicotine. National Cancer Institute. US National Institutes of Health. <http://cancercontrol.cancer.gov/brp/tcrb/monographs/13/> – přístup 4. března 2013
- ¹⁷ Special Eurobarometer 385, Attitudes of Europeans towards tobacco 2012: http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/eurobaro_attitudes_towards_tobacco_2012_en.pdf – přístup 15. března 2013
- ¹⁸ Enviro-nics Research Group: Toxics information on cigarette packaging: results of a survey of smokers. Health Canada, 2003 www.tobaccolabels.ca/constitu/canada – přístup 15. března 2013
- ¹⁹ Hammond D, Daniel S, White CM: The effect of cigarette branding and plain packaging on female youth in the United Kingdom. Journal of Adolescent Health, 2012. [http://davidhammond.ca/Old%20Website/Publication%20new/2012%20UK%20Youth%20Plain%20Packaging%20-%20JAH%20\(Hammond%20et%20al\).pdf](http://davidhammond.ca/Old%20Website/Publication%20new/2012%20UK%20Youth%20Plain%20Packaging%20-%20JAH%20(Hammond%20et%20al).pdf) – přístup 15. března 2013
- ²⁰ Impact of female-oriented cigarette packaging in the United States. Hammond D, Doxey J, Daniel S, Bansal-Travers M. Nicotine & Tobacco Research 2011 April 12; doi: 10.1093/ntr/ntro45.
- ²¹ Passport, New product development in cigarettes: innovate or fail – keeping price in power, Euromonitor International, 2012.
- ²² Curbing the Epidemic. Světová banka. 1999. <http://transition.usaid.gov/policy/ads/200/tobacco.pdf> – přístup 15. března 2013
- ²³ Hammond D, White C, Anderson W, Arnott D, Dockrell M. The perceptions of UK youth of branded and standardised, 'plain' cigarette packaging. European Journal of Public Health (prochází posouzením).
- ²⁴ Scientific Committee on Emerging and Newly Identified Health Risks, Addictiveness and Attractiveness of Tobacco Additives SCENIHR, 2010 http://ec.europa.eu/health/scientific_committees/emerging/docs/scenihr_o_029.pdf – přístup 15. března 2013
- ²⁵ House of Commons, Committee of Public Accounts. Twenty-first report: tobacco smuggling, HC143. London, Houses of Parliament, 2003. <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200203/cmselect/cmpubacc/398/398.pdf> – přístup 15. března 2013
- ²⁶ Health Select Committee Second Report, 2000. Section IV, Expanding into new markets <http://www.parliament.the-stationery-office.co.uk/pa/cm199900/cmselect/cmhealth/27/2717.htm#a18>

- ²⁷ Beelman MS, Birnbauer B, Campbell D, Marsden W, Schelzig E, Sisti L. Tobacco Companies Linked to Criminal Organizations in Cigarette Smuggling. Washington DC, Center for Public Integrity, 3 března 2000 <http://www.icij.org/node/460/tobacco-companies-linked-criminal-organizations-lucrative-cigarette-smuggling> – přístup 15. března 2013
- ²⁸ LeGresley, E., et al., "British American Tobacco and the 'insidious impact of illicit trade' in cigarettes across Africa", Tobacco Control, 2008, 17(5): p 339-34 <http://tobaccocontrol.bmj.com/content/17/5/339.full> – přístup 15. března 2013
- ²⁹ Smuggling, the tobacco industry and plain packs. Zpráva Luka Joossense pro Cancer Research UK, listopad 2012 http://www.cancerresearchuk.org/prod_consump/groups/cr_common/@nre/@pol/documents/generalcontent/smuggling_fullreport.pdf – přístup 15. března 2013
- ³⁰ Heyward, M, Legal analysis of the agreements between European Union, Member States and multinational tobacco companies, New York, září 2010. <http://www.ftc.org/images/stories/Legal%20analysis%20of%20EU%20agreements%20AND%20EXECUTIVE%20SUMMARY.pdf> – přístup 15. března 2013
- ³¹ Holland J, Jovanovic B, and Dojcinovic S. Big trouble at Big Tobacco, Organized Crime and Corruption Reporting Project (OCCRP), 2011. Washington, 2011. http://www.reportingproject.net/troubles_with_big_tobacco/
- ³² Measuring tax gaps 2012. HMRC. <http://www.hmrc.gov.uk/statistics/tax-gaps/mtg-2012.pdf> – přístup 9. března 2013.
- ³³ Smuggling, the tobacco industry and plain packs. Zpráva Luka Joossense pro Cancer Research UK, listopad 2012 http://www.cancerresearchuk.org/prod_consump/groups/cr_common/@nre/@pol/documents/generalcontent/smuggling_fullreport.pdf – přístup 15. března 2013
- ³⁴ Matrix Insight, Economic analysis of the EU market of tobacco, nicotine and related products, Brussels, 2012 (see p.71) http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/tobacco_matrix_report_eu_market_en.pdf – přístup 13. března 2013
- ³⁵ Matrix Insight, Economic analysis of the EU market of tobacco, nicotine and related products, Brussels, 2012 (viz str. 124 a další) http://ec.europa.eu/health/tobacco/docs/tobacco_matrix_report_eu_market_en.pdf – přístup 13. března 2013
- ³⁶ Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova, zápis ze schůze Poradní skupiny pro tabák z 1. června 2012 http://ec.europa.eu/agriculture/consultations/advisory-groups/tobacco/2012-06-01/minutes_en.pdf – přístup 15. března 2013
- ³⁷ Eurostat 2010, epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Tobacco_processing_statistics_-_NACE_Rev._1.1 – přístup 15. března 2013
- ³⁸ Prohlášení UNITAB při zasedání Výboru regionů věnovanému STV. 25. února 2013.
- ³⁹ Směrnice 2001/37/ES, čl. 7 – Zákaz používání výrazů „light“ či „jemný“ vedla k zákazu používání těchto ochranných značek (např. „Marlboro Light“) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32001L0037:EN:HTML> – přístup 15. března 2013
- ⁴⁰ Alemanno A., Bonadio E., Do you mind my smoking? plain packaging of cigarettes under the TRIPS agreement. J. Marshall Rev. Intell. Prop. L. 450 Spring 2011 <http://jmripl.com/articles/Alemanno3.pdf> – přístup 15. března 2013
- ⁴¹ Směrnice o léčivých přípravcích z roku 2001 a Pokyny zakazují používání „prvků propagačního charakteru na obalu“ a omezují použití loga (článek 62 Směrnice). Směrnice: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2001:311:0067:0128:en:PDF>. Pokyny: http://ec.europa.eu/health/files/eudralex/vol-2/c/bluebox_02_2008_en.pdf – přístup 15. března 2013
- ⁴² Potential impact on retailers from the introduction of plain tobacco packaging. Deloitte Australia, únor 2011 https://www.australianretailers.com.au/downloads/pdf/deloitte/2011_01_31_AAR_Plain_Packaging2.pdf – přístup 15. března 2013
- ⁴³ Carter OBJ, Mill BW, Phan T, et al Measuring the effect of cigarette plain packaging on transaction times and selection errors in a simulation experiment. Tob Control doi: 10.1136, zveřejněno online 26. září 2011 <http://tobaccocontrol.bmj.com/content/early/2011/09/23/tobaccocontrol-2011-050087.abstract> – přístup 15. března 2013
- ⁴⁴ Carter, O et al. Plain packaging for cigarettes improves retail transaction times. BMJ 2013; 346:f1063. <http://www.bmj.com/content/344/bmj.e525/rr/630359> – přístup 25. března 2013
- ⁴⁵ Hulit M . Marketing issues corporate affairs conference May 27, 1994—Manila. 27 May 1994. Philip Morris. Bates No. 2504015017/5042, <http://legacy.library.ucsf.edu/tid/jga42e00/pdf> – přístup 15. března 2013

CONTACT

Smoke Free Partnership c/o European Respiratory Society

49-51 rue de Treves
1000 Brussels, Belgium

Tél : +32 2 238 53 60
Fax : +32 2 238 53 61

E-mail : smokefree.partnership@ersnet.org

www.smokefreepartnership.eu

Florence Berteletti Kemp

Director, Smoke Free Partnership

Tél : +32 2 238 53 63

Fax : +32 2 238 53 61

E-mail : florence.bereteletti@ersnet.org

design by **inextremis.be**

